บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

พลังงานเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกประเทศทั่วโลก กล่าวคือ พลังงานเป็นปัจจัยในการส่งเสริมสวัสดิภาพและความผาสุกของประชาชนแต่ละประเทศ ทั้งที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา พลังงานจึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับความมั่นคงของประเทศ ทั้งทางด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พลังงานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจทุกสาขา ไฟฟ้านับเป็นพลังงานรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษตรงที่สามารถผลิตขึ้นได้โดยการแปรรูปจากทรัพยากรพลังงาน ส่งจ่ายไปยังจุดที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถแปรรูปเป็นพลังงานรูปอื่น ๆ ณ จุดนั้นได้โดยง่าย ไฟฟ้าจึงทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวกลางที่สำคัญ ในการนำพลังงานจากแหล่งทรัพยากรพลังงานมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการดำรงชีวิตที่สะดวกสบายยิ่งขึ้น

ประเทศไทย มีแหล่งพลังงานหลายประเภทในรูปของก๊าซธรรมชาติ ถ่านหินลิกไนต์ น้ำมันดิบ พลังงานจากลม พลังงานจากน้ำ แต่แหล่งพลังงานดังกล่าวมีปริมาณที่ค่อนข้างน้อยและกว่าร้อยละ 58 เป็นพลังงานที่นำเข้าจากต่างประเทศ เมื่อพิจารณาถึงการใช้พลังงาน (Fuel Energy Consumption) ของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ, 2540) พบว่าในปี พ.ศ.2540 ประเทศไทยนำเข้าน้ำมันดิบจาก ต่างประเทศ ปีละ 728.8 พันล้านบาร์เรล คิดเป็นมูลค่าเงินตราที่เราต้องสูญเสียให้ต่างประเทศ ถึงวันละ 1,000 ล้านบาท แต่ละเดือนมีการใช้ไฟฟ้าและน้ำมันเกือบ 30,000 ล้านบาท ปีละกว่า 360,000 ล้านบาท เมื่อเทียบกับงบประมาณทั้งประเทศที่ได้รับ 825,000 ล้านบาท เป็นภาระที่หนักมากสำหรับเศรษฐกิจของประเทศที่ต้องอาศัยการนำเข้าน้ำมันดิบจากต่างประเทศในอัตราที่สูงมาก

ความต้องการใช้ไฟฟ้านับวันจะเพิ่มขึ้นจากข้อมูลการใช้ไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พบว่า ปี พ.ศ. 2542 ความต้องการใช้ไฟฟ้าอยู่ในระดับ 90,413 กิโลวัตต์-ชั่วโมง ปี พ.ศ. 2543 ความต้องการใช้ไฟฟ้าอยู่ในระดับ 96,780 กิโลวัตต์-ชั่วโมง ปี พ.ศ. 2544 ความต้องการใช้ไฟฟ้าอยู่ในระดับ 103,165 กิโลวัตต์-ชั่วโมง และในปี พ.ศ. 2545 ความต้องการใช้ไฟฟ้าอยู่ในระดับ 110,945 กิโลวัตต์-ชั่วโมง ส่วนในปี พ.ศ. 2546 มีการพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้า

อยู่ในระดับ 118,540 กิโลวัตต์-ชั่วโมง ปี พ.ศ.2547 มีการพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้าอยู่ในระดับ 126,449 กิโลวัตต์-ชั่วโมง อนาคตความต้องการใช้กระแสไฟฟ้าสูงขึ้นเรื่อย ๆ คิดเป็นร้อยละ 6-7 ต่อปี (http://www.nepo.go.th/power/load-forecast/index.html)

แม้ว่าความต้องการใช้ไฟฟ้าของประชาชนจะเพิ่มขึ้นทุกปี แต่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการผลิตและจัดหาแหล่งพลังงานไฟฟ้า ก็ยังสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าอย่างเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนมาโดยตลอด โดยมีมาตรการวางแผนเพื่อรองรับความต้องการใช้ไฟฟ้าที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ในอนาคตการพัฒนาที่เน้นการเพิ่มกำลังการผลิตกระแสไฟฟ้า ไม่ว่าจะเป็นการขยายกำลังการผลิตจากโรงไฟฟ้าเดิมหรือการตั้งโรงผลิตไฟฟ้าแห่งใหม่จะเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากมากยิ่งขึ้น เพราะมีอุปสรรคอยู่หลายประการที่ทำให้ไม่สามารถขยายกำลังการผลิตได้เหมือนที่ผ่านมา ซึ่งมีปัญหาดังนี้

- ปัญหาด้านเชื้อเพลิง ประเทศไทยจะผลิตไฟฟ้าโดยใช้น้ำมันเป็นหลักซึ่งต้องอาศัยการนำเข้า เพราะไม่สามารถผลิตเองได้ เมื่อเกิดวิกฤตการณ์น้ำมัน เนื่องจากราคาน้ำมันสูงขึ้นทำให้ต้นทุนการผลิตสูงตามไปด้วย รัฐบาลจึงแก้ไขปัญหาโดยการสำรวจและพัฒนาแหล่งพลังงาน ได้พบก๊าซธรรมชาติที่อ่าวไทย ถ่านหินลิกไนต์ที่เหมืองแม่เมาะ จังหวัดลำปาง รวมทั้งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่ลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร เป็นต้น ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้เป็นประเภทใช้แล้วหมด และเมื่อนำมาใช้อย่างต่อเนื่องทำให้ปริมาณลดน้อยลง ปัจจุบันจึงมีความพยายามนำแหล่งพลังงานจากเพื่อนบ้านเช่น ลาว พม่า มาใช้ประโยชน์ แต่ก็มีปัญหาและอุปสรรคมากมาย ทั้งในด้านการต่อต้านจากผู้ที่ไม่เห็นด้วย และในด้านความมั่นคงทางพลังงานเนื่องจากต้องพึ่งพาประเทศที่ขาดเสถียรภาพทางการเมือง การแก้ปัญหาการขาดแคลนพลังงานด้วยการแสวงหาพลังงานทดแทนจึงเป็นไปค่อนข้างยาก

- ปัญหาด้านเงินทุนในการผลิตไฟฟ้า ระบบการผลิตไฟฟ้าจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึงความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุดของประชาชนซึ่งอาจเกิดขึ้นเวลาใดเวลาหนึ่งของผู้ใช้ไฟฟ้า ดังนั้นจึงต้องผลิตไฟฟ้าในปริมาณที่สามารถรองรับความต้องการใช้ไฟฟ้าของประชาชนอยู่ตลอดเวลา นั่นคือต้องมีโรงไฟฟ้าที่ใหญ่เพียงพอจะจ่ายพลังงานไฟฟ้าในขณะที่มีความต้องการสูงสุดอันจะนำมาซึ่งต้นทุนที่สูงมาก การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจึงมีการผลิตให้เกินความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุดหรือต้องมีการผลิตพลังงานไฟฟ้าสำรองไว้ส่วนหนึ่งด้วย ในปี พ.ศ. 2539 มีกำลังการผลิตไฟฟ้าทุกระบบรวมกันเท่ากับ 15,799 เมกะวัตต์ ซึ่งถ้าคำนวณถึงเงินทุนในการผลิตการไฟฟ้าในปัจจุบันนี้ประมาณได้ว่า 1 เมกะวัตต์ จะสูงถึง 50 ล้านบาท ดังนั้นประเทศไทยมีความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นในแต่ละปีมากกว่า 1,000 เมกะวัตต์ นั่นหมายถึงจะต้องใช้เงินทุนมากกว่า

50,000 ล้านบาทต่อปี (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ, 2540) เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการเพิ่มขึ้นในแต่ละปี

- ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและการยอมรับของประชาชน ประชาชนค่อนข้างเห็นด้วยกับการที่มีโรงไฟฟ้าเพิ่มขึ้น เพราะจะได้รับความสะดวกสบายในชีวิตมากขึ้น แต่ถ้าให้มีการตั้งโรงไฟฟ้าในบริเวณใกล้บ้านของตนเองก็มักต่อต้าน เพราะกลัวการได้รับผลกระทบจากการตั้งโรงไฟฟ้า เช่น ถ้ามีโครงการที่จะสร้างโรงไฟฟ้าด้วยการใช้ถ่านหินลิกไนต์ ประชาชนมักคัดค้านไม่ให้มีการสร้างขึ้น เพราะไม่ต้องการที่จะรับก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ถึงแม้ว่าฝ่ายที่ต้องการสร้างโรงไฟฟ้าให้การรับรองว่าจะใช้เทคโนโลยีในการบำบัดอากาศให้มีก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์อยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตรายก็ตาม เช่น โรงไฟฟ้าบ่อนอกหินกรูด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบกับในปัจจุบันประชาชนมีความกระตือร้นในการรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น กระแสการคัดค้านในโครงการต่าง ๆ มีมากขึ้น นอกจากนั้นการเผาไหม้น้ำมันยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นสาเหตุการเกิดมลพิษทางอากาศ ปรากฏการณ์ภาวะเรือนกระจก (Greenhouse Effect)

ประเทศไทยเริ่มตระหนักถึงการประหยัดพลังงานไฟฟ้าเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง หลังจากการที่ประเทศต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์น้ำมันขาดแคลน ถึง 3 ครั้ง คือในช่วงปี พ.ศ. 2516-2517 ปี พ.ศ.2522-2523 และปี พ.ศ.2533-2534 ซึ่งเหตุการณ์ทั้ง 3 ครั้งได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การประหยัดพลังงานด้านไฟฟ้านั้นถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างมาก เพราะการประหยัดพลังงานเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานมีทุนเหลือสำหรับพัฒนาทางด้านอื่นให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยลดการนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงจากต่างประเทศและชะลอการลงทุนในส่วนของการผลิตไฟฟ้าอีกด้วย (ประมวล จันทร์พงษ์, 2536) ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ในฐานะเป็นสำนักเลขานุการคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ได้เริ่มดำเนินโครงการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานหรือที่ประชาชนทั่วไปคุ้นในชื่อ "รวมพลังหารสอง" ปี พ.ศ.2539 ได้รณรงค์ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานให้แก่คนไทยจนกระทั่งปี พ.ศ.2542 สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้กำหนดแนวคิดในการรณรงค์โครงการประชาสัมพันธ์เรื่อง การประหยัดพลังงานให้เป็นวาระแห่งชาติ ภายใต้ชื่อ "ปีอนุรักษ์พลังงานไทย" เพื่อกระตุ้นประชาชนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสร้างทัศนคติที่ดีในเรื่องการประหยัดพลังงาน ตลอดจนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้พลังงานอย่างรู้ค่าและมีประสิทธิภาพที่สุด สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ จึงได้กำหนดแนวทางการรณรงค์ด้วยการสร้างแนวร่วม

เพื่อรณรงค์ เรื่องการประหยัดพลังงาน โดยมุ่งสู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนคนไทยทุกคนเพื่อจะนำไปสู่ การอนุรักษ์พลังงานอย่างต่อเนื่อง แผนการดำเนินงานของรัฐบาลมี 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ให้สิ่งจูงใจและให้ความรู้แก่ผู้ใช้ไฟฟ้าและผู้ผลิตไฟฟ้า เพื่อเสริมสร้างทัศนคติและแนวทางการปฏิบัติเพื่อใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

2. พัฒนามาตรฐานประสิทธิภาพและความสามารถในการทดสอบการทำงาน เพื่อใช้ในการควบคุมและตรวจสอบการปรับปรุงประสิทธิภาพนั้น ๆ

3. ปรับปรุงและประกาศใช้ข้อกำหนดเกี่ยวกับอาคารและอุปกรณ์ไฟฟ้าต่าง ๆ เพื่อควบคุมประสิทธิภาพการใช้ไฟฟ้าให้อยู่ในมาตรฐาน

4. ศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีในการประหยัดพลังงานให้เหมาะกับสังคมไทย

ในปี พ.ศ. 2544 สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติร่วมกับการไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) จัดทำโครงการ "ประหยัดไฟ กำไรสองต่อ" โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุน เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ มีระยะเวลาในช่วง เดือนกันยายน 2544 – สิงหาคม 2545 เชิญชวนผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัยร่วมใจกันลดการใช้ไฟฟ้า พร้อมรับผลกำไร 2 ต่อ คือ

ต่อที่ 1 ลดค่าไฟฟ้าจากการประหยัดการใช้ไฟลงก็เท่ากับเป็นการประหยัดค่าไฟฟ้า

ต่อที่ 2 หากบ้านใดสามารถลดการใช้ไฟฟ้าในแต่ละเดือนลงได้ร้อยละ 10 ขึ้นไป การไฟฟ้าจะมอบส่วนลดให้ร้อยละ 20 ของหน่วยใช้ไฟฟ้าที่ลดได้ในเดือนนั้นโดยอัตโนมัติ

การไฟฟ้าต้องการให้ประชาชนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งหลายเข้าใจและรู้จักวิธีใช้ไฟฟ้าอย่างคุ้มค่าทั้ง 3 ประการคือ

1. ต้องสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดความจำเป็นที่ต้องใช้ไฟฟ้าให้น้อยที่สุด
2. ต้องเรียนรู้วิธีใช้เท่าที่จำเป็น
3. รู้จักเลือกใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่เหมาะสม กินไฟน้อย

ทั้งนี้เพื่อให้มวลมนุษยชาติทั้งหลายได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีพลังงานไฟฟ้าใช้อย่างยาวนานพอเพียงและมีคุณภาพ ไม่ขาดแคลนจนเป็นภาวะวิกฤติจลาจลและที่สำคัญในราคาที่เป็นธรรมให้ชนทุกชั้นฐานะมีโอกาสได้ใช้ไฟฟ้าโดยทั่วกัน หากทุกครัวเรือนช่วยกันลดการใช้ไฟฟ้าลงได้ร้อยละ 10 ประเทศจะสามารถลดการใช้ไฟฟ้าลง 2,000 ล้านหน่วยต่อปี หรือคิดเป็นเงินที่ประหยัดได้ 4,000 ล้านบาท

ปัจจุบันแทบทุกครัวเรือนมีไฟฟ้าใช้ ถ้าผู้ใช้ไฟฟ้าทุกคนรู้จักการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดจะช่วยลดปริมาณการใช้ไฟฟ้าอย่างมากโดยเฉพาะโครงการประหยัดไฟกำไรสองต่อได้สร้างแรงจูงใจให้ผู้ใช้ไฟฟ้าร่วมกันประหยัดและแม่บ้านเป็นผู้รับภาระเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายตลอดจน

กิจการด้านต่าง ๆ ทั้งยังสามารถกำหนดบุคลิกภาพของสมาชิกในครัวเรือนให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติในอนาคต เพราะแม่บ้านเป็นผู้อบรมบ่มนิสัยเด็ก ๆ ทั้งในครอบครัวและในองค์กรศึกษา (อาบ นาคะจัด: 2518) ได้สรุปบทบาทแม่บ้านได้เป็น 2 ประการคือ

1. หน้าที่งานทางเศรษฐกิจได้แก่การควบคุมดูแลการใช้จ่ายของบ้าน หน้าที่นี้มีความสำคัญมากเพราะกระทบการอยู่ดีกินดีของครอบครัวทั้งทางด้านบวกและทางลบ แม่บ้านเปรียบเสมือนรัฐมนตรีคลังของครอบครัว ฉะนั้นแม่บ้านจะต้องรู้หลักคหเศรษฐศาสตร์และปฏิบัติตามโดยเหมาะสม ไม่ก่อหนี้สินให้แก่ครอบครัว

2. หน้าที่ทางสังคมของแม่บ้านคือ การอบรมบ่มนิสัยเด็กในเรื่องต่าง ๆ เช่น อาหาร เสื้อผ้า สุขภาพอนามัย รสนิยม ความชอบพิเศษ ทัศนคติและอุดมการณ์ ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมหน่วยแรกและเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุดในการอบรมบ่มนิสัยคน เมื่อแม่บ้านเห็นความสำคัญของการประหยัดพลังงานไฟฟ้าจะเป็นการช่วยลดรายจ่ายของครอบครัว สามารถชักจูงให้สมาชิกในครอบครัวเห็นความสำคัญและร่วมกันประหยัดพลังงานไฟฟ้า

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านในตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งหมด 8,693 คน ชาย 4,181 คน หญิง 4,512 คน จำนวน 2,815 หลังคาเรือน มีผู้ใช้ไฟฟ้าจำนวน 2,750 หลังคาเรือน (สำนักงานทะเบียนเทศบาลตำบลห้วยข้าวก่ำ, 2544) ผู้ใช้ไฟฟ้าสามารถประหยัดพลังงานไฟฟ้าตามโครงการประหยัดไฟกำไรสองต่อได้ 660 หลังคาเรือน การประหยัดพลังงานไฟฟ้าภายในครัวเรือนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ไฟฟ้า ตามโครงการประหยัดไฟกำไรสองต่อ เมื่อแม่บ้านนำไปปฏิบัติเป็นแบบอย่างทำให้สมาชิกในครอบครัวเห็นความสำคัญและทุกคนร่วมปฏิบัติตามส่งผลต่อการลดค่าใช้จ่ายกระแสไฟฟ้าต่อเดือนต่ำลง ดังนั้นผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงแรงจูงใจตามโครงการจะมีผลต่อการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของ แม่บ้านตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา และเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการพิจารณาส่งเสริมสนับสนุนและปลูกจิตสำนึกในการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยและแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัดของครัวเรือน

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของครัวเรือน ตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

พฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของแม่บ้านขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคล ระดับความรู้ความเข้าใจการประหยัดพลังงานไฟฟ้า เจตคติการประหยัดพลังงานไฟฟ้า การได้รับข้อมูลข่าวสารโครงการประหยัดไฟกำไรสองต่อ ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของครัวเรือน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

ตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา มีจำนวน 11 หมู่บ้าน

1.4.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยเลือกแม่บ้าน ตำบลห้วยข้าวก่ำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง อย่างเป็นระเบียบขั้นตอน (Multi-state sampling) จำนวน 11 หมู่บ้าน รวม 249 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane)

1.4.3 ขอบเขตของเนื้อหาในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ต้องการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของแม่บ้าน โดยมีประเด็นเนื้อหาในการศึกษาดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจการประหยัดพลังงานไฟฟ้า
2. เจตคติการประหยัดพลังงานไฟฟ้า
3. แรงจูงใจในการประหยัดพลังงานไฟฟ้า
4. การรับรู้ข่าวสารการอนุรักษ์และประหยัดพลังงาน
5. พฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้า

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ปัจจัยด้านบุคคล หมายถึง อายุ การศึกษา อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน รายจ่ายค่าไฟฟ้าต่อเดือนและจำนวนเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน โดยได้รับสิ่งเร้าจาก "โครงการประหยัดไฟกำไรสองต่อ" ส่งผลต่อการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือน

ความรู้ความเข้าใจการประหยัดพลังงานไฟฟ้า หมายถึงการเรียนรู้ข้อมูลข้อเท็จจริงรายละเอียดเกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้า สถานการณ์ไฟฟ้า และการปฏิบัติในการซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า วิธีใช้ รวมถึงวิธีการดูแลรักษาเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนทราบนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้ประหยัดพลังงานไฟฟ้า

แรงจูงใจ หมายถึง เจตคติของแม่บ้านที่แสดงพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าโดยมีสิ่งเร้านโยบาย "ประหยัดไฟ กำไรสองต่อ" การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลในครอบครัวร่วมกันอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าอย่างถูกต้องหรือประหยัด และการได้รับข้อมูลข่าวสารในการประหยัดพลังงานไฟฟ้า

การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ได้รับข้อมูลข่าวสารในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าจากโครงการ "ประหยัดไฟกำไรสองต่อ" จากหลาย ๆ แหล่ง ได้แก่สื่อบุคคลเช่น เพื่อนบ้าน สมาชิกในครัวเรือน ญาติพี่น้อง และสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

พฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้า หมายถึง การกระทำของแม่บ้านในการเลือกซื้อการใช้และการดูแลรักษาอุปกรณ์ไฟฟ้าและเครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างถูกต้อง โดยมีการประเมิน ปรับปรุงให้ประหยัดมากขึ้นและชักจูงให้สมาชิกในครัวเรือนร่วมปฏิบัติ

1.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีการใช้ปัจจัยด้านบุคคลได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายค่าใช้ไฟฟ้า ความรู้ความเข้าใจและแรงจูงใจ ได้แก่ เจตคติ การรับรู้ข่าวสาร สามารถนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เพื่อประเมินพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือนของแม่บ้านและศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือนซึ่งกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังนี้

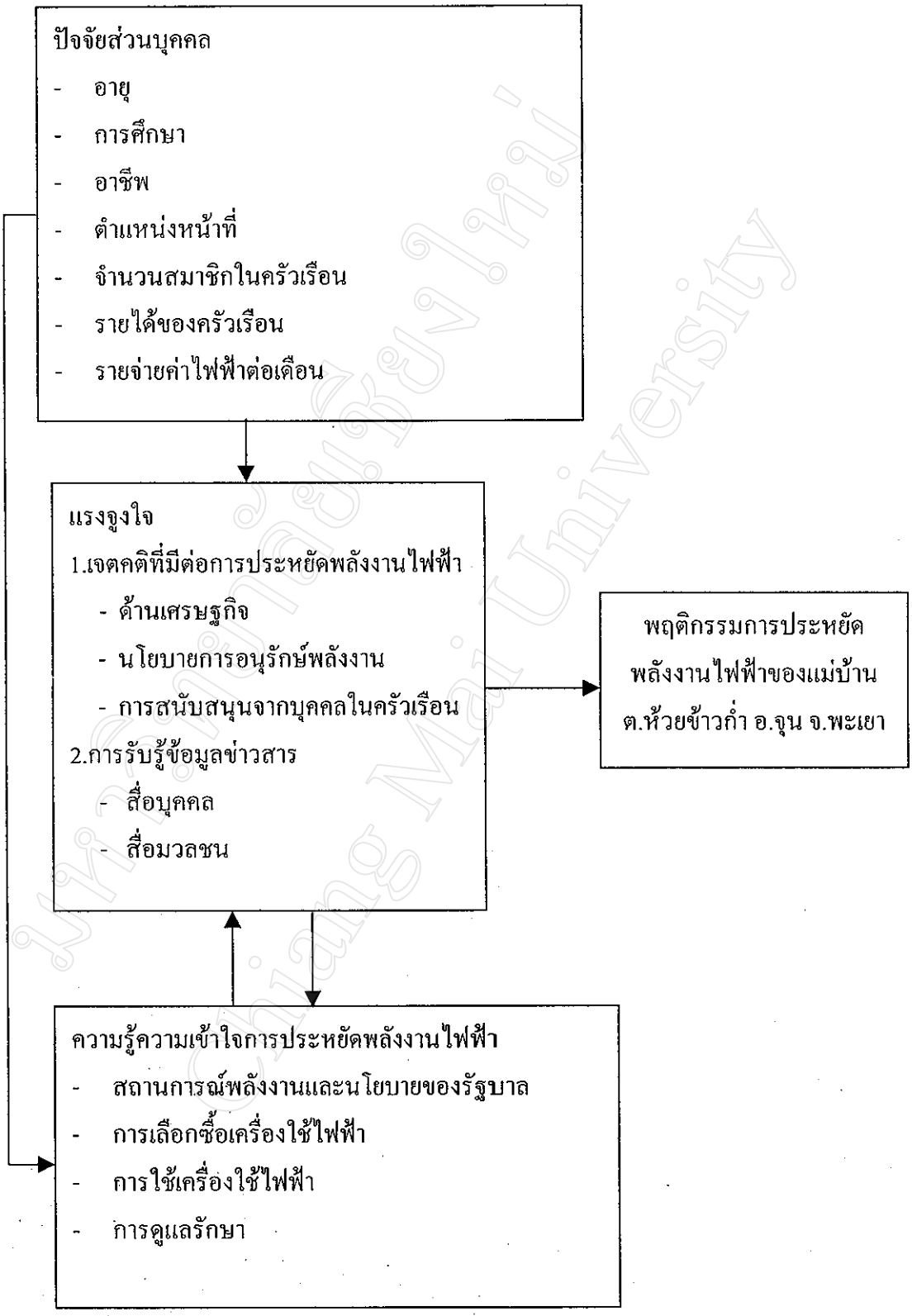

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา